GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשע"ח, 2018
מספר השאלון: 34281
שם התלמיד/ה: _____

אזרחות

שאלון 34281

הוראות לנבחן

הוראות לנבחן
א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון – (1×14) – 14 נקודות
פרק שני – (3×9) + (1×13) – 40 נקודות
פרק שלישי – (2×12) – 24 נקודות
פרק רביעי – (2×11) – 22 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
בהצלחה!

בהצלחה!

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

השאלות

פרק ראשון (14 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1–2.

1. ממצאים ארכאולוגיים בתוואי הכביש

(14 נקודות)

(ראו בנספח: שאלה 1)

א. ציין והצג את סוג הלאומיות (אתנית או פוליטית) שעליו התבססה הדרישה של הארכאולוגים.

הסבר כיצד סוג לאומיות זה בא לידי ביטוי בקטע.

ב. ציין והצג את הזכות שמשרד התחבורה ביקש לממש בתכנון הכביש.

הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

2. התביעה של המרצה נגד התלמידה

(14 נקודות)

(ראו בנספח: שאלה 2)

א. ציין והצג את סוג המשפט (פלילי או אזרחי) שהתנהל בבתי המשפט.

הסבר כיצד סוג משפט זה בא לידי ביטוי בקטע.

ב. ציין והצג את הזכות שבתי המשפט הגנו על מימושה.

הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

פרק שני (40 נקודות) – שאלות 3–7

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות:

על שלוש מן השאלות 3–7 (לכל שאלה – 9 נקודות)

ועל אחת מן השאלות 8–12 (לשאלה – 13 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 3–7 (בכל תשובה כתוב לפחות שניים–שלושה משפטים).

3. אופייה היהודי של המדינה במרחב הציבורי

(9 נקודות)

הצג שני ביטויים לאופי היהודי של מדינת ישראל במרחב הציבורי.

(9 נקודות)

4. קואליציה ואופוזיציה

(9 נקודות)

הצג את המושגים קואליציה ואופוזיציה.

(9 נקודות)

5. הצדקה לקיומה של מדינת לאום דמוקרטית
(9 נקודות)

הצג הצדקה אחת לקיומה של מדינת לאום דמוקרטית.

(9 נקודות)

6. יתרון וחיסרון של משאל עם
(9 נקודות)

הצג יתרון אחד וחיסרון אחד של משאל עם.

(9 נקודות)

7. תרבות פוליטית דמוקרטית
(9 נקודות)

הצג את המושג תרבות פוליטית דמוקרטית.

(9 נקודות)

פרק שני (40 נקודות) – שאלות 8–12

ענה על אחת מן השאלות 8–12, על פי אחד מן האשכולות שלמדת.

---

8. אשכול העולם היהודי
(13 נקודות)

אשכול: העולם היהודי

- הצג את עקרון ההסכמיות.
- הסבר כיצד עקרון ההסכמיות בא לידי ביטוי באחת מן הדרכים להתמודדות עם השסע הדתי.

9. אשכול תקשורת ופוליטיקה
(13 נקודות)

אשכול: תקשורת ופוליטיקה בישראל

- הצג את המושג גלובליזציה.
- הסבר כיצד הגלובליזציה מחזקת את עצמאות התקשורת בישראל.

10. אשכול בחירות ומפלגות
(13 נקודות)

אשכול: בחירות ומפלגות

- הצג את המושג ממשלת אחדות לאומית.
- הסבר כיצד עקרון ההסכמיות מתממש בממשלת אחדות לאומית.

11. אשכול רשויות מקומיות

(13 נקודות)

אשכול: רשויות מקומיות

- הצג את תפקיד הממשלה בקביעת מדיניות ובביצועה.
- הסבר כיצד אחד מן התפקידים של הרשויות המקומיות מממש את תפקיד הממשלה בקביעת מדיניות ובביצועה.

12. אשכול מעורבות אזרחית ופיקוח על רשויות השלטון

(13 נקודות)

אשכול: מעורבות אזרחית ופיקוח על רשויות השלטון

- הצג את המושג מבקר המדינה.
- הסבר כיצד הפעילות של מבקר המדינה מממשת את עקרון הפרדת הרשויות.

פרק שלישי (24 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מן השאלות 13–15.

ענה על שתיים מן השאלות 13–15 (לכל שאלה – 12 נקודות).

שים לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) ענה על פי מה שלמדת, ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענה על פי הקטע.

---

13. הזכות לחירות

(12 נקודות)

(ראו בנספח: צמצום פערי השכר בין ערבים ליהודים הוא אינטרס לאומי וכלכלי)

הצג את הזכות לחירות.

הסבר את דברי כותב המאמר בנוגע למימוש של הזכות לחירות.

(12 נקודות)

14. הגישה הסוציאל־דמוקרטית

(12 נקודות)

(ראו בנספח: צמצום פערי השכר בין ערבים ליהודים הוא אינטרס לאומי וכלכלי)

הצג את הגישה החברתית־כלכלית הסוציאל־דמוקרטית.

הסבר כיצד גישה זו באה לידי ביטוי בקטע.

(12 נקודות)

15. הפנייה בהכרזת העצמאות לערבים תושבי מדינת ישראל

(12 נקודות)

(ראו בנספח: צמצום פערי השכר בין ערבים ליהודים הוא אינטרס לאומי וכלכלי)

הצג את הפנייה בהכרזת העצמאות לערבים תושבי מדינת ישראל.
הסבר כיצד פנייה זו באה לידי ביטוי בקטע.

(12 נקודות)

פרק רביעי (22 נקודות) – שאלות 16–18

בפרק זה עליך לענות על שתי שאלות: על אחת מן השאלות 16–18, ועל אחת מן השאלות 19–20 (לכל שאלה – 11 נקודות).
ענה על אחת מן השאלות 16–18.

---

16. חיסון נגד כלבת

(11 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 16)

- ציין והצג את סוג האחריות שהתממשה בפעילות השר.
  הסבר כיצד סוג אחריות זה בא לידי ביטוי בקטע.

  (11 נקודות)

17. המחאה נגד שחרור אסירים

(11 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 17)

- ציין והצג עיקרון דמוקרטי שהתממש בפעילות של האזרחים.
  הסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

  (11 נקודות)

18. שמונה פושעי מלחמה

(11 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 18)

- ציין והצג את החוק שעליו התבססה הקריאה של ראשי הארגונים.
  הסבר כיצד חוק זה בא לידי ביטוי בקטע.

  (11 נקודות)

פרק רביעי (22 נקודות) – שאלות 19–20

ענה על אחת מן השאלות 19–20.

---

19. איסור כניסת כלי רכב ישנים לחיפה

(11 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 19)

הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות – נימוק אחד לעמדתך ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת לשלך.
בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה – הצג את עמדתך באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתך – הצג נימוק לעמדתך המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת – הצג נימוק לעמדה המנוגדת לעמדתך, המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

20. חסימת אתרים לקטינים בטלפונים הסלולריים

(11 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 20)

הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות – נימוק אחד לעמדתך ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת לשלך.
בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה – הצג את עמדתך באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתך – הצג נימוק לעמדתך המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת – הצג נימוק לעמדה המנוגדת לעמדתך, המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – הקטעים

שאלה 1

במהלך עבודות הרחבה של אחד מכבישי הארץ נחשפו חורבות של יישוב עתיק. בחפירות שערכו ארכאולוגים שהוזעקו למקום התגלו שרידי בית כנסת קדום, אבני בניין שעליהן חרוטות מנורות וכתובות בכתב עברי עתיק. כדי שלא לפגוע בממצאים דרשו הארכאולוגים להטות את מסלולו של הכביש. לדבריהם, הממצאים שהתגלו הם שרידים מן העבר היהודי בארץ־ישראל. לכן יש להקים במקום גן לאומי ובו יוכלו אזרחי המדינה להתבונן בממצאים וללמוד על העבר.

בתגובה לדרישה זו הודיע משרד התחבורה כי התנאים הפיזיים במקום אינם מאפשרים כל שינוי בתוכניות. התכנון המקורי של הכביש הכרחי לשמירה על שלום הנוסעים ועל זרימה יעילה של התחבורה, וכל שינוי עלול להקשות על הנוסעים ואף לסכן אותם. לכן הוחלט שהממצאים הארכאולוגיים יועברו למוזאון מתאים והכביש ייסלל כמתוכנן.

שאלה 2

מרצה המלמד במכללה תבע בבית משפט השלום את אחת מתלמידותיו. לטענתו, שני ספרים שהיא פרסמה התבססו על תוכן שהוא יצר באמצעות מחקריו ולימד במכללה, וכן על דפי סיכום ותרגול שהוא חיבר. לדבריו, התלמידה לא ביקשה ממנו רשות לעשות כך ולא ציינה את המקור של תוכן הספרים.

בית המשפט קיבל את טענת המרצה ופסק שעל התלמידה לשלם לו פיצוי כספי וגם להסיר מן הספרים את התכנים שהוא כתב. בתגובה, התלמידה פנתה לבית המשפט המחוזי וטענה שאין בספרים שפרסמה תוכן השייך למרצה, והיא שָׂכְתבה את הסיכומים ואת התרגילים. למרות טענותיה, דחה בית המשפט המחוזי את פנייתה וקבע שהתכנים שייכים למרצה ועל התלמידה לפצותו על השימוש בהם.

צמצום פערי השכר בין ערבים ליהודים הוא אינטרס לאומי וכלכלי

במלאת שבעים שנה למדינת ישראל הכלכלה בישראל משגשגת למדי, אך עדיין לא הגיע השגשוג לכל שכבות החברה ולכל המגזרים. כחמישית מאזרחי ישראל בגיל העבודה הם ערבים, אך בגלל סיבות שונות שיעור התעסוקה של ערביי ישראל נמוך בהרבה מן הממוצע הארצי, והשכר הממוצע בחברה הערבית נמוך מן השכר הממוצע בישראל. שיעור התעסוקה הנמוך יחסית בחברה הערבית הוא בין השאר תוצאה של קשיים הקשורים לסביבה ולהיעדר תשתיות מתאימות. לדוגמה, התחבורה הציבורית ליישובים ערביים רבים אינה מספיקה, וכך נמנעת מתושביהם האפשרות לרכוש הכשרה מקצועית בהתאם לשאיפותיהם כי אין להם איך להגיע מביתם למוסדות לימוד מרוחקים. במקרים רבים קשיי התחבורה גם מגבילים את תושבי היישובים המרוחקים יותר לעיסוק במקצועות שההכנסה מהם נמוכה יחסית. נוסף על כך, ביישובים ערביים יש מחסור במעונות יום לפעוטות, ולכן אימהות רבות אינן יכולות לצאת לעבודה מחוץ לבית, אף על פי שגם הן רוצות לעבוד ולהגשים את עצמן.

כדי לשנות מציאות זו, ממשלת ישראל מממנת מרכזים ייעודיים לקידום התעסוקה במגזר הערבי ובמיוחד בקרב נשים ערביות. המרכזים האלה משתפים פעולה עם מעסיקים שונים, כדי ליצור מקומות עבודה ומסלולי קידום שמותאמים במיוחד לצרכים של המגזר הערבי. באמצעות השקעה כספית זו, המדינה מקווה להעלות את השכר הממוצע בחברה הערבית ולאפשר לנשים רבות ככל האפשר להשתלב במעגל התעסוקה.

למרות המאמץ הניכר והעלייה שכבר הושגה בשכר הממוצע ובשיעור הנשים שיוצאות לעבוד מחוץ לביתן, המטרה עדיין לא הושגה במלואה. לכן אני סבור שעל המדינה להגביר את המאמץ ולהגדיל את ההשקעה הכספית בתחבורה ובעידוד תעסוקה ביישובים הערביים. כך היא תאפשר לאזרחים רבים ככל האפשר להתקיים בכבוד, ואף ליהנות משגשוג כלכלי ומהגשמה עצמית בהתאם לשאיפותיהם.

שבעים שנה לאחר הקמת המדינה החברה בישראל נמצאת בתהליך מתמיד של שינוי, והיא מנסה להתמודד בדרכים מגוונות עם השסעים החברתיים שהתהוו בה. לדעתי, אם תיצור המדינה הזדמנויות מתאימות להגברת השיתוף של החברה הערבית בחיזוק כלכלת המדינה, היא תסייע לגשר על השסעים בין המגזר הערבי ובין שאר חלקי החברה בהתאם לחזון של מקימי המדינה. זהו אינטרס משותף לכל אזרחי המדינה, שכן מהלך כזה יקדם את החברה בישראל, את כלכלת המדינה ואת חוסנה הלאומי.

(מעובד על פי י' תמיר, 'צמצום פערי השכר בין ערבים ליהודים הוא אינטרס לאומי וכלכלי', דה־מרקר, 28 בנובמבר 2017)

שאלה 16

אחת מחברות הכנסת פנתה במליאת הכנסת לשר החקלאות וביקשה לדעת מה משרדו עושה כדי למנוע את התפשטות מחלת הכלבת. לטענתה, משרד החקלאות אינו פועל מספיק לחיסון חיות בר נגד כלבת, ומשום כך בני אדם ובעלי חיים עלולים להיות בסכנה.

בדיון שנערך במליאת הכנסת בשבוע שלאחר מכן הודיע שר החקלאות כי משרדו הרחיב את היקף החיסונים, ולשם כך הוא כבר הוציא את כל התקציב המיועד לחיסון בעלי חיים בשנה זו. השר אף הוסיף ואמר כי הוא פנה למשרד האוצר בבקשה לקבל תוספת תקציב כדי להרחיב עוד את היקף החיסונים.

שאלה 17

באחת ממדינות אירופה החליטה הממשלה לשחרר מבתי הכלא אסירים שנגזרו עליהם עונשים של עד חמש שנות מאסר באשמת שחיתות. לדברי דובר הממשלה המהלך נועד להקל את הצפיפות בבתי הכלא.
החלטת הממשלה עוררה מחאה נרחבת ואזרחים רבים יצאו להפגין נגד החלטה זו. המפגינים דרשו לבטל את ההחלטה בטענה שהממשלה מנצלת לרעה את סמכויותיה. לדבריהם, על הממשלה לפעול למניעת שחיתות ולא לשחרר פושעים מן הכלא.

שאלה 18

ערוץ תקשורת גרמני פרסם תחקיר שעל פיו רשויות השלטון בגרמניה אינן עושות די כדי להביא למשפט שמונה פושעי מלחמה שהשתתפו ברצח המוני של יהודים בשואה.
בעקבות פרסום התחקיר, ראשי ארגונים יהודיים הפועלים לאיתור פושעי מלחמה קראו לממשלת ישראל לפעול כדי להביא את שמונת פושעי המלחמה לישראל, ולשפוט אותם בהתאם לחוק הישראלי.

שאלה 19

המשרד להגנת הסביבה ועיריית חיפה החליטו לאסור כניסת כלי רכב ישנים לתחומי העיר כדי להפחית את רמת זיהום האוויר. יש התומכים באיסור זה ויש המתנגדים לו.

שאלה 20

הכנסת דנה באפשרות לחייב את ספקי האינטרנט למנוע מקטינים אפשרות לגלוש באמצעות הטלפונים הסלולריים שלהם באתרי הימורים או באתרים שיש בהם תכנים פוגעניים. יש התומכים בהצעה זו ויש המתנגדים לה.

כל הבגרויות באזרחות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/civics